

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Σᾶς στέλλω τὴν μετάφρασιν τοῦ Διηγήματος, τοῦ μοῦ ἐξηγήσατε διὰ τὴν ὄραιάν σας "Ποικίλην Στοάν",.

Ἐξέλεξα ἓνα Διήγημα τοῦ γνωστοῦ Δανοῦ συγγραφέως J. P. Zaevbsen· ἐλπίζω παρ' ὅλην τὴν πρωιοτυλίαν του ν' ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας σας.

Ἀθῆναι 5 Ἰουλίου 1912

Μετὰ πολλῆς ἐπολήψεως

ΦΩΦΩ Π. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

J. P. ZACOBSEN

Η ΚΥΡΙΑ ΦΩΝΣ

✱ ΔΙΗΓΗΜΑ ✱

ΠΟ τοὺς ὄραίους κήπους τοῦ Avignon καὶ πίσω ἀπὸ τὸ παλαιὸν ἀνάκτορον τῶν Παπῶν ἐξαπλοῦται θαυμασιὰ θεὰ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μὲ τὰς καταφύτους ὄχθας του, ὅποθεν φαίνεται καὶ μέρος τῆς πόλεως.

Αὐτὴν τὴν θεὰν ἀπελάμβανον ἓνα ἀπόγευμα τοῦ Ὀκτωβρίου δύο κυρία Δανίδες, καθήμεναι εἰς ἓνα κάθισμα. Ἡ μία, χήρα, κυρία Φώνς, καὶ ἡ κόρη της Ἑλλινορ. Ἐκάθηντο σιωπηλαὶ καὶ ἐθαύμαζον τὰς καλλονὰς τῆς Προβηγκίας, μολονότι πολ-

λάκις εἶχον ἀπολαύσει τῆς θεᾶς ταύτης. Ἀλήθεια ἡ Προβηγκία εἶχε μίαν ἰδιοῤῥυθμον ὀραιότητα! Μεγάλαι ἐπιφάνειαι ἄμμου καὶ ἀπέραντοι ἐκτάσεις ἀπὸ πετραδάκια ἐξετείνοντο κοντὰ σ' ἓνα ἴσχυο ποτάμι. Κιτρινωπά

λειβάδια, λευκοί δρόμοι, και ἐδῶ και ἐκεῖ πλησίον τῶν λευκῶν οἰκιῶν ἐφαίνοντο μαύρα δένδρα και ἐντελῶς μαύροι θάμνοι. Ὅλα αὐτὰ ἐσκέπαζεν ἕνας βαρὺς οὐρανός, ὁ ὁποῖος προσέδιδεν εἰς τὸ σύνολον μίαν ὄψιν πλέον ὠχράν, ξηράν και κουραστικὴν. Οὐτε ὁ ἐλάχιστος χρωματισμὸς δὲν διέκοπτε τὸ ἀτελείωτον ἐκεῖνο στεγνὸ στακτί, οὐτε ὁ ἐλάχιστος ψιθυρὸς δὲν ἐτάρασσε τὴν ἀχανῆ ἴσυχίαν.

Ἡ κουραστικὴ αὐτὴ μονοτονία εὐχαριστοῦσε τὴν κ. Φόνς, ἐνῶ τὴν Ἑλληνορ καθίστα νευρικήν. Τῆς ἔδιδε ἐκείνην τὴν νευρικότητα, ἣτις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον κουρασμένον και νωχελῆ, ἀκριβῶς ὅπως εἶναι τις μετὰ μακρὰς βροχερὰς ἡμέρας κλεισμένος εἰς τὸ δωμάτιόν του.

... Παληὰ γλυκὰ ὄνειρα, τὰ ὅποια δὲν ἐξεπληρώθησαν, ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μνήμην της και τὴν ἔκαμαν νὰ κοκκινίξῃ, διότι ἄλλοτε τὰ ἐπλάττε. Τῆς ἦτο ἀδύνατον ὅμως νὰ τὰ λησμονήσῃ. Τίποτε δὲν τὰ συνέδεε μὲ τὰ μέρη αὐτά. Τὸ ἀτύχημά της τὴν εἶχεν εὖρει ἀλλοῦ, εἰς ἄλλους τόπους, ὅπου οἱ χρωματισμοὶ εἶναι ζωηρότεροι και τὰ δένδρα πράσινα. Οἱ φαιοὶ ὅμως ἐδῶ λόφοι και τὰ σιωπηλὰ σπίτια ἦσαν, ὡς νὰ ἐγνώριζον ὅλα και ἐσιώπων ἐπίτηδες.

Ὁ ἴδιος πόνος, ποῦ πληγώνει κάθε νέα καρδιά, εἶχε πληγώσει και τὴ δική της. Εἶχεν ἀγαπήσει ἕναν ἄνδρα· ἐπίστευσεν ὅτι και αὐτὸς τὴν ἠγάπησεν αὐτὸς ὅμως αἴφνης ἠγάπησεν ἄλλην. Διατί ἄρα γε; Τί τοῦ εἶχε κάμει; Μήπως εἶχε παραλλάξει; Μήπως δὲν ἦτο πλέον ἡ ἴδια; και ἄλλαι ὁμοίαι ἐρωτήσεις ἐδασάνιζον διαρκῶς τὰς σκέψεις της. Εἰς τὴν μητέρα της δὲν εἶχεν εἶπει τίποτε, αὐτὴ ὅμως εἶχεν ὅλα ἐννοήσει και ἦτο ἀρκετὰ ἀνήσυχος. Δι' αὐτὸ και ἐταξείδευον σκοπὸς τοῦ ταξειδίου ἦτο νὰ λησμονήσῃ. Ἡ κυρία Φόνς δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ παρατηρήσῃ τὴν κόρην της, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ποῦ ἦτο πάλιν μὲ τὰς σκέψεις της· ἦρκει νὰ βλέπῃ τὴν μικρὰν νευρικήν της χεῖρα, τὴν ὁποῖαν πάντοτε ἐκίνει ἐπὶ τοῦ καθίσματος, ὅπως ἕνας πυρέσων, ὅστις διαρκῶς ζητεῖ ν' ἀλλάξῃ θέσιν — ἦρκει λέγω νὰ τὴν βλέπῃ διὰ νὰ ἐννοήσῃ πόσο κουρασμένα ἦσαν τὰ μάτια της, πόσον ὠχρὸν ἦτο τὸ πρόσωπόν της, τὸ ὅποῖον συνοφρουοῦτο εἰς κάθε κίνησιν.

Ἐπονοῦσε τόσο πολὺ διὰ τὸ παιδί της! Τῆς ἦρχετο ἐπιθυμία νὰ τὴν σφίξῃ εἰς τὴν ἀγκαλιά της και νὰ τῆς εἴπῃ σιγὰ σιγὰ ὅλα τὰ παρηγορητικὰ λόγια ποῦ ἐγνώριζε. Τὴν ἐμπόδιζεν ὅμως ἡ πεποίθησις, ἣν εἶχεν, ὅτι ὑπάρχουν θλίψεις, αἵτινες πρέπει νὰ διέλθουν ἐν σιωπῇ χωρὶς νὰ διακοποῦν ἀπὸ λόγια, θλίψεις, αἵτινες και μεταξὺ μητρὸς και κόρης πρέπει νὰ μείνουν μυστικά. Ἐκτὸς τούτου ἐφοβεῖτο ὅτι θὰ ἐπίκρανε τὴν κόρην της, ἐὰν τῆς διηκούλυε μίαν ἐξομολόγησιν· και δὲν ἤθελεν ἢ Ἑλληνορ νὰ ἐρυθριᾷ ἐνώπιόν της. Δὲν ἤθελε

✧ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΟΥ ΕΛΠΟΣ ✧

νά τὴν υποβάλλῃ εἰς μίαν ταπεινώσιν, ἢ ὁποία πάντοτε ἔρχεται, ὅταν ἀνοίγῃ κανεὶς εἰς τὸν ἄλλον τὰ πλέον ἀπόκρυφα βάθη τῆς καρδιάς του.

“Ὅσον καὶ ἐὰν τοῦτο ἔκαμνε ἀμφοτέρας νὰ υποφέρουν, ἢ μητέρα ἢ πατέρα κάποιαν εὐχαρίστησιν ἐπανευρίσκουσα εἰς τὴν κόρην τῆς τὴν ψυχικὴν ἐκείνην δύναμιν, ἣν καὶ αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ εἶχε.

Κάποτε, ναί, εἶχον περᾶσει πολλὰ πολλὰ χρόνια πλέον, ἀπὸ τότε ποῦ καὶ αὐτὴ ἦτο δεκαοκτὼ ἐτῶν εἶχε καὶ αὐτὴ ἀγαπήσει μὲ ἄλλην τῆς τὴν δύναμιν, μὲ ἄλλαν τῆς τὰς σκέψεις, μὲ παραφορᾶν. Καὶ ὅμως δὲν εἶχε καταλήξει εἰς τίποτε. Αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ τίποτε περισσότερο ἀπὸ ἀφοσίωσιν, τὴν ὁποίαν ἔδειξε, διαρκούσης τῆς μακρᾶς ἐποχῆς τῶν ἀβραδῶνων των. Ἡ οἰκογένειά τῆς ὅμως ἔζη τότε ὑπὸ δυσμενεῖς συνθήκας, αἵτινες δὲν ἠδύνατο νὰ περιμένουν. Καὶ ὑπανδρεύθη ἐκείνον ποῦ τῆς ἐξέλεξαν, καὶ ὁ ὅποιος θὰ ἐδελτίωνε τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις τῆς οἰκογενείας τῆς.

Ἐνυμφεύθησαν καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἀπέκτησαν δύο τέκνα, τὸν Τάγον, τὸν υἱὸν τῆς, ὁ ὁποῖος ἦτο μαζὺ τῆς ἐδῶ εἰς Avignon, καὶ τὴν Ἑλλινωρ ποῦ ἐκάθητο πλησίον τῆς. Εἶχε διέλθει τὴν ζωὴν τῆς πολὺ πλεόν εὐχάριστα καὶ εὐκολώτερα ἀφ' ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζεν. Ὅκτῶ ἔτη ἔζησε μὲ τὸν ἄνδρα τῆς, κατόπιν αὐτὸς ἀπέθανεν. Ὁ θάνατός του τὴν ἐθλίψεν εἰλικρινῶς, διότι εἶχεν ἤδη συνηθίσει ν' ἀγαπᾷ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα συνεδέοντο μαζὺ τῆς, μὲ τοὺς δεσμοὺς τοῦ αἵματος καὶ τῆς οἰκογενείας, καὶ μόνον αὐτὰ ν' ἀγαπᾷ μὲ μίαν ἀποκλειστικὴν καὶ σχεδὸν ἐγωῦστικὴν ἀγάπην. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς ἔζησε σχεδὸν μόνον διὰ τὰ παιδιὰ τῆς, χωρὶς ὅμως ν' ἀποσυρθῆ ἔντελῶς τοῦ κόσμου. Δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὰς κοσμικὰς συγκεντρώσεις, ὅπως ἄλλοτε ἦτο πολὺ φυσικὸν διὰ μίαν νέαν καὶ πλουσίαν χήραν καὶ τώρα ἀκόμη, ὅποτε ὁ υἱὸς τῆς ἦτο εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν, αὐτὴ δὲν ἦτο καλὰ καλὰ 40 ἐτῶν. Ἦτο ὠραία ἀκόμη, οὔτε μία λευκὴ τρίχα δὲν διεκρίνετο εἰς τὰ πλοῦσια καστανὰ μαλλιά τῆς, οὔτε μία ρυτίς κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα τῆς μάτια, καὶ τὸ σῶμά τῆς ἦτο ἀκόμη λεπτόν. Αἱ ὠραῖαι γραμμαὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς διεκρίνοντο καλλίτερον κάτω ἀπὸ τὸ βαθθὺ χρῶμα τῶν μαλλιῶν τῆς καὶ τὸ μειδιαμὰ τῆς τῆς προσέδιδεν ἐξαιρετικὴν γλυκύτητα· μία περίεργος ζωηρότης, μία νεανικὴ λάμψις τῶν καστανῶν ματιῶν τῆς, τὴν ἔκαμαν νὰ φαίνεται θελκτικὴ καὶ ὠραία.

— «Θὰ ἦναι ἀσφαλῶς ὁ Τάγος» εἶπεν ἡ κ. Φὼνς πρὸς τὴν κόρην τῆς, ἀκούσασα ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος δανικὰς φράσεις. Καὶ πραγματικῶς ἦτον ὁ Τάγος συνοδεύων τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἐκ Κοπεγχάγης μεγαλεμπόρου Καστάγερ μετὰ τῆς ἀδελφῆς του καὶ τῆς θυγατρὸς του. Ἡ κ. Καστάγερ ἦτο ἀσθενὴς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἡ κ. Φὼνς καὶ ἡ Ἑλλινωρ ἔκαμαν θέσιν εἰς τὰς ἄλλας δύο κυρίας. Οἱ κύριοι συνωμίλησαν ἐπὶ τινα λεπτὰ τῆς ὥρας ὄρθιοι, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐκάθισαν καὶ αὐτοὶ ἐπάνω σὲ μεγάλας πέτρας ποῦ ἦσαν ἐκεῖ κοντά, καὶ ἐκεῖ καθήμενοι δὲν ἀντήλασσον παρὰ τὰς τυπικὰς λέξεις, διότι οἱ νεοεληθόντες ἦσαν κουρασμένοι ἀπὸ τὴν μικρὰν σιδηροδρομικὴν ἐκδρομὴν, ἣν εἶχον κάμει εἰς Προδηγίαν.

— «Κυττάξετε ἐκεῖ» ἐφώνησεν αἰφνης ὁ Τάγος κυπιῶν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ λευκοῦ του πανταλονίου. Ὅλοι ἔστρεψαν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Μακρόθεν ἐφαίνετο μόνον ἓνα πυκνὸν νέφος σκόνης, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου μόλις διεκρίνετο εἰς ἰππεύς. «Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἄγγλος, περὶ τοῦ ὁποίου σὰς διηγήθη, ὅτι ἦλθε πρὸ ὀλίγου» εἶπεν ὁ Τάγος στρεφόμενος πρὸς τὴν μητέρα του «εἶδατε ποτὲ καλλίτερον ἰππέα;» Ἠρώτησε τὸν Καστάγερ· «μοῦ ἐνθυμίζει πολὺ ἓνα gaucho». (Εἰς τὴν Δημοκρατίαν τῆς Ἀργεντίνης

δνομάζουσι gauchos τούς ἵππους, οἵτινες ἐξημεροῦσι καὶ γυμνάζουσι εἰδὸς τι αἰλουρών, ζώντων εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ τούς ὁποίους καλοῦσι Pampa). Ὁ ἵππεὺς ἐξηφανίσθη. Μετ' ὀλίγον ὄλοι ἠγείροντο καὶ κατευθύνοντο εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Μὲ τὴν οἰκογένειαν Καστάγερ εἶχον συναντηθῆ εἰς Belfort, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἔκαμνον τὸ αὐτὸ ταξείδιον πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς Γαλλίας καὶ πρὸς τὴν Ῥιβιέραν ἐξηκολούθουν τὸ ταξείδιον μαζύ. Εἰς τὸ Ανίγνον αἱ δύο οἰκογένειαι εἶχον παρατείνει τὴν διαμονὴν των, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ κ. Καστάγερ εἶχεν ἀσθενήσει, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι ἡ Ἑλληνιστὸν εἶχεν ἀνάγκην ἡσυχίας.

Ὁ Τάγος ἦτο ἐνθουσιασμένος μὲ τὴν συντροφίαν αὐτῆν. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐσυμπαθοῦσε περισσότερον τὴν ὥραϊαν Ἰδα Καστάγερ. Ἡ κ. Φὼνς δὲν ἐδλεπεν εὐχαρίστως τὸ αἶσθημα τοῦτο· εὗρισκεν, ὅτι ὁ υἱὸς τῆς, ἂν καὶ ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένος, δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑπανδρευθῆ καὶ μάλιστα μὲ αὐτὴν τὴν Καστάγερ. Ἡ Ἰδα ἦτο μία χαριτωμένη νέα ἢ μητέρα τῆς, μία ἐκτάκτου μορφώσεως καὶ ἀπὸ μεγάλην οἰκογένειαν γυναῖκα, καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Καστάγερ ἦτο ἕνας πολὺ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, εἶχεν ὁμως κάτι τι τὸ κωμικόν, τὸ ὁποῖον ἔκαμνε τούς συνταξιδιώτας του νὰ μειδιοῦν, δσακίς ἀνέφερον τὸ ὄνομά του. Ἦτο πότε διαχυτικὸς, πότε ἐνθουσιώδης, πότε θορυβώδης! Δὲν ἔνοιωθε, φαίνεται, ὅτι τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν διαχυτικότητα πρέπει νὰ γνωρίζῃ κανεὶς νὰ περιστέλλῃ καὶ νὰ ἐκδηλώσῃ μὲ μέτρον. Τῆς κ. Φὼνς ἦτο ἀφόρητος ἢ ἰδέα, ὅτι ὁ πενθερὸς τοῦ υἱοῦ τῆς ἀπετέλει ἀντικείμενον εἰρωνείας καὶ δι' αὐτὸ ἐφέρετο μὲ κάποιαν ψυχρότητα εἰς τούς Καστάγερ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐλύπει ὅχι ὀλίγον τὸν ἐρωτευμένον Τάγον.

Τὴν ἐπομένην πρωτῶν ὁ Τάγος καὶ ἡ μήτηρ του ἐπεσεκέφθησαν τὸ μικρὸν μουσεῖον τῆς πόλεως. Ἡ ἐξώθυρα τοῦ μουσείου ἦτο ἀνοικτή, αἱ θύραι ὁμως τῶν αἰθουσῶν ἦσαν κλεισταί. Ἐκτύπησαν, ἀλλ' εἰς μάτην. Τέλος ἡ θύρα ὑπεχώρησε καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τούς ἐπισκέπτας νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν θολωτὸν διάδρομον, τοῦ ὁποῦ τὸν θόλον ὑπεστήριζον μαῦραι στήλαι. Περιεφέρθησαν καὶ ἐξήτασαν τούς βωμαιοὺς τάφους, τεμάχια ἀπὸ σαρκοφάγους, ἀκέφαλα ἀγάλματα καὶ ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν παρατεταγμένα κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου. Ἡ ἐπίσκεψις δὲν διήρκεσε πολὺ καὶ μετ' ὀλίγα λεπτὰ εὗρισκοντο πρὸ τῆς ἐξόδου. Ὁ Τάγος ἀνῆλθε καὶ κατῆλθε τὴν κλίμακα, διὰ νὰ ἴδῃ μήπως ἦτο κανεὶς φύλαξ· ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κ. Φὼνς ἐπεριπάτει ἐπάνω καὶ κάτω. Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐξήρχετο, παρετήρησεν εἰς τὸ τέλος τοῦ διαδρόμου ἕνα ὑψηλὸν γενειοφόρον κύριον, μὲ ἡλιοκαμμένον πρόσωπον. Ἐκράτει ἕνα ὄδηγόν τοῦ μουσείου εἰς τὰς χεῖράς του. Ἐστρεψε μὲ προσοχὴν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ἐφυγεν ὁ Τάγος καὶ ἔπειτα παρετήρησε πρὸς τὴν κ. Φὼνς.

— Συγγνώμη, Κυρία, εἶπε χαιρετίσας.

— Εἶμαι ἐντελῶς ξένη ἐδῶ, ἀπήντησεν ἡ κ. Φόνς· φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι κανεὶς εἰς τὴν οἰκίαν, ὁ υἱός μου ξετρεξε παντοῦ διὰ τὰ ἴδι᾽...

Αὐτὰ ἐλέχθησαν Γαλλιστί. Ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφθασε καὶ ὁ Τάγος. «Ἐπῆγα παντοῦ» εἶπε, «καὶ μέχρι τῆς κατοικίας ἀκόμη, δὲν εὔρον ὁμῶς ψυχὴν ζῶσαν».

— Ἀκούω, ἐπανελάθεν ὁ Ἄγγλος, αὐτὴν τὴν φορὰν ὁμῶς Δανιστί, ὅτι ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ εὐρίσκωμαι μεταξὺ συμπατριωτῶν!

Ἐχαιρέτισε πάλιν καὶ ὠπισθοχώρησε μερικὰ βήματα, ἀφίνων οὕτω νὰ ὑπονοηθῆ, ὅτι αὐτὸ τὸ εἶχεν εἶπει μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἐνόει τί ἔλεγον· αἴφνης ὁμῶς πλησιάσας ἐκ νέου ἀνέκραξε μ' ἔκπληξιν: Εἶναι τάχα δυνατὸν ἢ κυρία καὶ ἐγὼ νὰ ὑπῆρξαμεν παλαιοὶ γινώριμοι!

— Ὁ Αἰμίλιος Τοπρέγερ! ἐφώνησεν ἡ κ. Φόνς καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρά της, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς ἔσφιξε.

— Ναὶ ἐγὼ εἶμαι· ἀπήντησε μὲ χαρὰν καί, μὰ τὴν ἀληθειαν, εἶσθε σεῖς... ἐνῷ δὲ τὴν ἐκύτταζε δάκρυα ἀνέβλυζαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἡ κ. Φόνς τοῦ ἐσύστησε τὸν υἱὸν της. Ὁ Τάγος οὐδέποτε εἶχεν ἀκούσει ν' ἀναφέρουν τὸ ὄνομα αὐτό, αὐτὸ ὁμῶς δὲν τὸν ἐνδιέφερον ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἐσχέπετο μόνον ὅτι ὁ κύριος αὐτός, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε διὰ gaucho, παρουσιάσθη ὡς Δανός. Ὅταν δ' ἔπαυσαν πρὸς στιγμὴν νὰ ὁμιλοῦν καὶ ἔπρεπε κάποιος νὰ ὁμιλήσῃ, δὲν ἀντέσχεν εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ τοῦ εἴπῃ καθαρά: κυττάξατε καὶ ἐγὼ ἔλεγα χθές, ὅτι μοῦ ὑπενθυμίζετε ἕνα gaucho...

— Δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας, διότι ἔζησα εἰκοσιένα ἔτη εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Λαπλάτα, καὶ καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἔππευον μᾶλλον παρὰ περιεπάτου.

Καὶ τώρα ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Εὐρώπην; Ναί· εἶχε πωλήσει τὰ κτήματα ἐκεῖ κάτω καὶ ἐπανήρχετο εἰς τὸν παλιὸ κόσμον—εἰς τὴν πατρίδα του· ὠμολόγει ὁμῶς μ' ἐντροπὴν του ὅτι ἐβαρύνετο νὰ ταξιδεύῃ μόνον διὰ διασκέδασίν του. Ἴσως νὰ ἐνοστάλγῃ τὰ λειβάδια ποῦ εἶχεν ἀφίσει! Ὅχι, οὐδέποτε ἐπεθύμησε τὰς χώρας ἐκείνας, τὸ μόνον ποῦ τοῦ ἔλειπεν ἦτο ἡ καθημερινὴ του ἐργασία!

Κατ' αὐτὸν περίπου τὸν τρόπον ἐξηκολούθουν νὰ ὁμιλοῦν, ὅποτε ἐφθασεν ἀσθμαίνων ὁ θυρωρὸς—κρατῶν διάφορα χόρτα ὑπὸ μάλης—ὅστις τοὺς ἤνοιξε τὴν θύραν, τὴν φέρουσαν πρὸς τὴν πινακοθήκην. Αἱ γύρω εἰκόνες οὐδεμίαν τοὺς ἔκαμνον ἐντύπωσιν, οὐδὲ κἄν ἐπρόσεχον εἰς αὐτάς, διότι, ἐνῷ περιεπάτου, διηγῆθησαν εἰς ἀλλήλους τὴν ζωὴν των, καὶ πῶς εἶχον περάσει ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, κατὰ τὰ ὅποια διήρκεσεν ὁ μακρὸς

χωρισμός των!... Διότι αυτός ήτο εκείνος, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀγαπήσει ἄλλοτε, τότε, ὅτε ἀβρόχτως εἶχε συνδεθῆ μ' ἕνα ἄλλον.

Ἐνα βράδῳ ἡ κυρία Φὼνς ήτο μόνη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον· ἡ Ἑλληνορ εἶχεν ὑπάγει ἐνωρίς νὰ κοιμηθῆ καὶ ὁ Τάγος εἶχε μεταβῆ εἰς τὸ θέατρον μετὰ τὴν οἰκογένειαν Καστάγερ. Ἐκάθητο εἰς τὴν πληκτικὴν αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου μετὰ τὰ φῶτα μισοσβυσμένα καὶ ἐβρέμβαζεν. Ἡ συνεχῆς αὐτῆ ὄνειροπόλσις τῆς ἔφερε μίαν κούρασιν, ἐκείνην ποῦ φέρνει εἰς τὴν ψυχὴν μας τὰ γλυκὰ ὄνειρα.

Ἄλλὰ τῆς ήτο ἀδύνατον νὰ μείνῃ ἔλην τὴν νύκτα ἐκεῖ· δὲν εἶχε οὔτε κἂν ἕνα βιβλίον ν' ἀπασχοληθῆ καὶ τὸ θέατρον δὲν θὰ ἐτελείωνε πρὶν παρέλθῃ μία ὥρα. Ἦρχισε νὰ περιπατῆ εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐστάθηκε ἐνώπιον τοῦ καθρέπτου καὶ ἐτακτοποίησε τὰ μαλλιά τῆς. Ἐσκέφθη ὅτι θὰ ήτο καλλίτερον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ἀναγνωστήριον, διὰ νὰ βίξῃ μία ματιὰ εἰς τὰς ἐφημερίδας. Συνήθως τὴν ὥραν αὐτὴν τὸ ἀναγνωστήριον ήτο ἔρημον· ἐβρίφεν ἕνα μαῦρο κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς καὶ ἐξήλθε. Πραγματικῶς εἰς τὸ ἀναγνωστήριον δὲν ήτο κανεὶς. Τὸ μικρὸ αὐτὸ δωμάτιον μετὰ τὰ πολλά του ἐπιπλα ήτο ἀπλῆτως φωτισμένον. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἐκεῖ μέσα ήτο θερμὴ καὶ πνιγερὰ.

... Ἐξηκολούθει νὰ ὄνειροπολῆ, μόνον τὸ σύριγμα τῆς λάμπας διέκοπτεν ἐνίοτε τὴν βέμβην τῆς. Ἡ πνιγερὰ αὐτῆ θερμοκρασία τῆς ἔφερε σχεδὸν ζάλη, διὰ νὰ μὴν πέσῃ ἐστηρίχθη εἰς τὴν ἐστίαν. Ἦτο τόσον ὠραία νὰ στέκεται ἐκεῖ! καὶ τὸ κρῦο μάρμαρον τῆς ἐδρόσειζε τὸ χέρι. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφαντάσθη τὴν ζωὴν, ὡς μίαν ὠραίαν ἡλιόλουστον ἡμέραν, μιὰ ἀτελείωτη χαρὰ, καὶ ἐνοσταλαγοῦσε, ἐπῶθει τὴν ζωὴν.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔμεινεν ἐκεῖ βυθισμένη εἰς τὰς σκέψεις τῆς, λησμονοῦσα τὸ πᾶν πέραξ αὐτῆς. Τὸ σύριγμα τῆς λάμπας τὴν ἐπανάφερον εἰς τὴν πραγματικότητα, ἀπέσυρε τὴν χεῖρά τῆς ἀπὸ τὴν ἐστίαν, ἐκάθισεν εἰς τὸ τραπέζι καὶ ἤρχισε νὰ ξεφυλλίξῃ ἕνα βιβλίον. Ἦκουσε βήματα ἔξωθεν τῆς θύρας καὶ αἴφνης εἶδε τὸν Τοπρέγερ νὰ εἰσέρχεται. Ἀντήλλαξαν μερικὰς λέξεις· ἐπειδὴ ὅμως αὐτῆ ἐφαίνετο ἀπησχολημένη μετὰ τὸ βιβλίον τῆς, ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ διαβάξῃ μίαν ἐφημερίδα. Δὲν ἐφαίνετο, ὅμως πολὺ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἀνάγνωσίν του, διότι εἰς μίαν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν αὐτῆ ἤγειρε τοὺς ὀφθαλμούς, συνήντησε τὸ βλέμμα του, τὸ ὁποῖον τὴν παρετήρει προσεκτικᾶ. Ἐφαίνετο ὡς ἂν ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ. Τὸ πρόσωπόν του ἐδείκνυε μίαν ἀποφασιστικότητα, ἧτις ἐπρόδιδε τί θὰ τῆς ἔλεγε. Ὁλοῦς ἀκουσίως ἠρρυθρίασε καὶ ὡς ἐξ ἐνστίκτου θέλουσα νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ ὁμιλήσῃ ἠγέρθη καὶ τοῦ ἔδειξε μίαν εἰκόνα παριστώσαν κυνηγοὺς τῆς Ἀργεντινῆς συλλαμβάνοντας ἄγρια θηρία. Ἀπώθησεν ὅμως τὴν εἰκόνα καὶ κύψας ὀλίγον ὑπὲρ τὴν τράπεζαν εἶπεν.

—'Από τῆς στιγμῆς τοῦ συνηντήθημεν πάλιν, αἱ σκέψεις μου δὲν ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ σᾶς· οὐδέποτε ἔπαυσα νὰ σᾶς σκέπτομαι οὔτε εἰς τὴν Δανίαν οὔτε καὶ ἐκεῖ κάτω τοῦ ἤμην. Πάντοτε σᾶς ἠγάπησα πολὺ καὶ ἐξηκολούθουν διαρκῶς νὰ σᾶς ἀγαπῶ, ἢ δὲ ἀγάπη μου αὐτὴ εἶναι πάντοτε νέα καὶ ζωηρά, ὡσὰν νὰ σᾶς ἠγάπησα τώρα μὲ τὴν πρώτην θερμὴν ἀγάπην—τώρα ὁπότε σᾶς ἐπανευρίσκω, ὕστερον ἀπὸ τόσα χρόνια . . . Καὶ ἐὰν θελήσετε τώρα νὰ γίνετε δική μου — δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῆτε τί εὐτυχία θὰ ἦτο αὐτὴ γιὰ μένα, ἐὰν θέλατε νὰ ἐπιστρέψητε πάλιν σὲ μένα σεῖς, τὴν ὁποῖαν τόσα χρόνια μοῦ εἶχαν πάρει. Ἐσιώπησε διὰ μίαν στιγμὴν, κατόπιν ἠγέρθη καὶ τὴν ἐπλησίασεν. Εἶπέτε μου λοιπὸν μίαν λέξιν . . . ὁμιλῶ χωρὶς νὰ γνωρίζω τί λέγω . . . πρέπει τάχα νὰ σᾶς ὁμιλήσω, ὡς εἰς ξένον ἢ μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ σᾶς ὁμιλήσω εἰλικρινῶς εἰπήτέ μου, μὰ τὴν ἀλήθειαν, γιατί δὲν ξεύρω τί λέγω. . . !! Μήπως ἡ σιωπὴ σου σημαίνει ἄρνησιν;

— Τίποτε δὲν πρέπει ποιά νὰ μᾶς χωρίση, ἀπήντησε καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν χεῖρά της.

— . . . Εἶναι ἀλήθεια . . . μήπως ὀνειρεύομαι . . .

—'Ὅ,τι καὶ ἂν συμβῆ μοῦ εἶναι ἀδιάφορον, ἔχω καὶ ἐγὼ τὸ δικαίωμα μιά φορά νὰ ἤμαι εὐτυχής, νὰ ζήσω, ὅπως ἐπόθησα, ὅπως ὀνειρεύθην. Οὐδέποτε ἀπηλπίσθην, οὐδέποτε ἐφαντάσθην ὅτι ἡ ζωὴ σημαίνει πάντοτε πικρίας καὶ θλίψεις, ἐπειδὴ ἡ εὐτυχία δὲν ἦλθε πρὸς ἐμέ! Ἐγνώριζον πάντοτε ὅτι ὑπάρχουν καὶ εὐτυχεῖς εἰς τὸν κόσμον. Ἄνευ ἄλλης ἀπαντήσεως ἔκυψε καὶ τῆς ἐφίλησε τὸ χέρι.

— Γνωρίζω, ἐξηκολούθησε μελαγχολικῶς, ὅτι ὅσον δὲν θὰ μὲ κρίνουν αὐστηρά, θὰ μοῦ συγχωρήσουν τὴν εὐτυχίαν αὐτήν, ν' ἀγαπῶμαι ἀπὸ σέ· ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι θὰ προσθέσουν, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀρκεσθῶ εἰς μόνην μου τὴν ἀγάπην. Ἐμὲ ὅμως δὲν θὰ μοῦ ἴσκει πλέον αὐτό, καὶ δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ μὲ διώξης.

—'Ὅχι, ἀπήντησεν ὄχι.

Καὶ ἐγερεῖσα ἀμέσως, ἀνῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Ἑλληνορ. Ἡ Ἑλληνορ ἔκοιματο. Ἡ κ. Φὸνς ἐκάθισεν εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης καὶ παρετήρει τὸ ὄψαρὸν πρόσωπον τῆς θυγατρὸς της, τοῦ ὁποῖου τὰ χαρακτηριστικὰ μόλις διεκρίνοντο ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς λυχνίας. Χάριν τῆς Ἑλληνορ ἔπρεπε πάλιν νὰ περιμένῃ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἐχωρίζετο πάλιν ἀπὸ τὸν Τοπρέγερ καὶ θὰ ἐπήγαινε μόνη της εἰς τὴν Νίτσαν· ἐκεῖ θὰ ἔμενέ ὀλόκληρον τὸν χειμῶνα διὰ ν' ἀποκατασταθῇ ἡ ὑγεία τῆς Ἑλληνορ. Ἄλλ' αὐριον θὰ διηγείτο εἰς τὰ παιδιὰ τί εἶχεν συμβῆ καὶ τί θὰ συνέβαιναν εἰς τὸ μέλλον. Οἰανδῆποτε ἐντύπωσιν καὶ ἐὰν τοῖς ἔκαμνε, τῆς ἦτο ἀδύνατον νὰ κρατήσῃ ἕνα τέτοιο μυστικόν! Ἐκτὸς τούτου ἔπρεπε νὰ τοὺς διώσῃ καιρὸν νὰ συνηθίσουν εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν τοῦ ἰσχωρισμοῦ,

διότι μίαν ἡμέραν βεβαίως θὰ ἐχωρίζοντο, ἂν ὅμως ὁ χωρισμὸς αὐτὸς θὰ ἦτο προσωρινὸς ἢ διαρκής, αὐτὸ ἐξηρτάτο ἀπὸ τὰ παιδιὰ της. Θὰ τ' ἄφηνε ἐντελῶς ἐλεύθερα νὰ κανονίσουν, ὅπως θέλουν, τὸν βίον των, καὶ τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐτήρουν ἀπέναντι τοῦ συζύγου της. Δὲν θ' ἀπήτει τίποτε ἀπὸ αὐτά, καὶ εἰς αὐτὸ θὰ ὑπεχώρει καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. Ἦκουσε τὰ βήματα τοῦ Τάγου εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἠγέρθη διὰ νὰ τὸν προῦπαντήσῃ. Ἐφαίνετο εὐχαριστημένος καὶ νευρικός συνάμα, ὥστε ἡ κ. Φὼνς ἀμέσως ἐσκέφθη ὅτι κάτι συνέβη καὶ ἐμάντευσέ τι. Ὁμίλει πολὺ ἀφηρημένως περὶ τοῦ θεάτρου προσπαθῶν διὰ καταλλήλου τρόπου νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιέφερε· καὶ μόνον ὅταν ἡ μητέρα του πλησιάζασα καὶ θέσασα τὴν χεῖρά της ἐπὶ τοῦ μετώπου του, τὸν ἠνάγκασε νὰ τὴν ἀτενίσῃ, τότε μόνον τῆς ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ Ἰδα Καστάγερ συγκατετίθετο νὰ γίνῃ συζυγὸς του. Ὁμίλησαν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, μολοντί ἡ κ. Φὼνς δὲν ἠδύνατο νὰ κρύψῃ κάποια ψυχρότητα, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο. Καὶ ἔπειτα τῆς ἦτο ἀφόρητος ἡ γλυκύτης τοῦ ἔπρεπε νὰ δείξῃ σήμερον, ἀπέναντι τῆς καταγιγίδος, ἣτις θὰ ἦρχετο αὔριον.

Ἡ κ. Φὼνς δὲν ἐκοιμήθη τὴν νύκτα ἐκείνην, αἱ σκέψεις της τὴν ἐκράτουν ἄγρυπνον. Ἐσκέπτετο πόσον παράδοξον ἦτο νὰ συναντηθῇ πάλιν μαζὺ του καὶ ν' ἀγαπῶνται ἀκόμη, ὅπως ἠγαπῶντο τότε εἰς ἐκείνην τὴν παλαιὰν ἐποχὴν.

Ἀλήθεια ἦτο παλαιὰ πλέον ἡ ἐποχὴ ἐκείνη καὶ αὐτή, οὔτε ἦτο, οὔτε ἠδύνατο πλέον νὰ ἦναι νέα. Καὶ αὐτὸς θὰ τὸ ἠσθάνετο ἀργότερον περισσότερον καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἦναι πολὺ προσεκτικὸς μαζὺ της, ἕως ὅτου συνηθίσει εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἐγκαταλείψει τὰ 18 χρόνια. Μολαταῦτα ἠσθάνετο τὸν ἑαυτὴν της νέον ἀκόμη καὶ ἦτο πραγματικῶς νέα εἰς πολλὰ πολλὰ ζητήματα, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἦτο χειρότερον εἰς τὴν περίστασιν αὐτήν, ἦτο ὅτι εἶχε πλήρη συναίσθησιν τῆς ἡλικίας της! Ποσάκις τῆς ἡμέρας δὲν θὰ ἔκαμνε γεροντικὴν ἐντύπωσιν, τὸ ἔβλεπε καθαρά, εἰς τὰς κινήσεις της, εἰς τὰς χειρονομίας της, εἰς τὸ βλέμμα της καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ μειδιάματά της. Naί, πολλάκις θὰ παρουσιάζετο γηρασμένη, διότι ποτὲ δὲν θὰ εἶχε τὸ θάρβος νὰ δείξῃ τὴν νεότητά, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο εἰς τὴν ψυχὴν.

Αὐταὶ αἱ σκέψεις ἔφευγον καὶ ἦρχοντο ἀκαταπαύστως, ἀλλὰ περισσότερον ἀπ' ὅλα τὴν ἐθασάνιζεν ἡ ἐρώτησις — τί θὰ ἔλεγον τὰ παιδιὰ της; — Τὴν ἐπομένην ἀπεφάσισε νὰ τοῖς ὁμιλήσῃ. Ἐκάθητο εἰς τὴν αἴθουσαν. Εἶπεν ὅτι εἶχε νὰ τοῖς ἀναγγείλῃ κάτι τι πολὺ σπουδαῖον, ἕνα μεγάλο καὶ ἀπρόοπτον γεγονός. Τοῖς παρεκάλεσε, νὰ τὴν ἀκούσουν μὲ πολλὴν ἡρεμίαν καὶ νὰ μὴν ἐπηρεασθοῦν ἀπὸ τὴν πρώτην ἐντύπωσιν τοῦ θὰ τοῖς ἔκαμνεν ἡ εἶδησις, καὶ πρὸ πάντων νὰ μὴ παρεξηγήσουν

τὰ λόγια της, διότι, ἐξηκολούθησεν, αὐτό, τὸ ὅποιον θὰ τοὺς ἔλεγε, τὸ εἶχεν ἐντελῶς ἀποφασίσει καὶ τίποτε δὲν θὰ τὴν ἔπειθε ν' ἀλλάξῃ γνώμην.

* ΕΙΣ ΤΟ ΛΟΥΤΡΟΝ *

— Θὰ ὑπανδρευθῶ πάλιν τοὺς εἶπε καὶ διηγῆθη πῶς εἶχεν ἀγαπήσει τὸν Τοπρέγερ πρὶν γνωρίσῃ τὸν πατέρα των, πῶς εἶχε χωρισθῆ καὶ πῶς εἶχον ἐπανεύρει ἀλλήλους τώρα. Ἡ Ἑλληνορ ἔκλαιεν. Ὁ Τάγος ἐντελῶς ἐκτὸς ἑαυτοῦ εἶχε σηκωθῆ, ἐπροχώρησε πρὸς τὴν μητέρα του, ἐγονυπέτησέν, ἤρπασε τὴν χεῖρά της καὶ προσβλέψας αὐτὴν τρυφερῶς καὶ διακοπτόμενος ἀπὸ λυγμοὺς εἶπεν: « ὦ! μητέρα, ἀγαπημένη μου μητέρα! Τί σοῦ ἐκάμαμε; Μήπως δὲν σὲ ἀγαπήσαμε πάντοτε; Μήπως δὲν σ' ἐπιθυμήσαμε πάντοτε, ὅταν ἦσουν μακριὰ μας; Τὸν πατέρα μας δὲν ἐγνωρίσαμεν ἢ μόνον διὰ σοῦ, σὺ μᾶς ἔμαθες νὰ τὸν ἀγαπῶμεν, καὶ ἂν ἡ Ἑλληνορ καὶ ἐγὼ εἴμεθα σήμερα τόσον

συνδεδεμένοι, εἶναι διότι σὺ ἀκούραστα μᾶς ἔδειχνες κάθε ἡμέρα τί πρέπει ν' ἀγαπήσῃ ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον. Ὅλα σὺ μᾶς τὰ ἔδωσες καὶ σὲ ἱκετεύομεν. . . μητέρα. . . ὦ! ἐὰν ἐγνώριζες. . . δὲν. . . δὲν γνωρίζεις πόσες φορές ἡ ἀγάπη μας ὑπερπηρῶσα κάθε ἐμπόδιον θέλει νὰ φθάσῃ κοντὰ σου, ἀλλὰ δὲν τολμῶμεν, διότι ἐσὺ εἶσαι ἐκείνη πάλιν, ποῦ μᾶς ἐδίδαξες νὰ συγκρατοῦμεν τὰ αἰσθήματά μας.

Καὶ τώρα λέγεις ὅτι θέλεις νὰ μᾶς φύγῃς, καὶ μᾶς ἀπωθεῖς ἐντελῶς. Αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον! καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος θὰ μᾶς ἐμίσει περισσότερο εἰς τὸν κόσμον, δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ μᾶς κάμῃ μεγαλύτερον κακόν. Πές μας γρήγορα: «δὲν εἶναι ἀλήθεια, Τάγε! δὲν εἶναι ἀλήθεια, Ἑλληνορ». — Τάγε, Τάγε, σύνελθε καὶ μὴ κάμῃς τὸ πρᾶγμα σκληρότερον καὶ δι' ἐσὲ καὶ δι' ἐμέ.

Ὁ Τάγος ἐσηκώθη. «Σκληρόν, εἶπεν, ὦ! ἄς ἦτο μόνον σκληρόν, ἀλλὰ εἶναι τρομερόν, ἀπαίσιον, ἀφύσιον. . . μοῦ ἔρχεται τρέλλα! Φαντάζεσαι ἀλήθεια τί μὲ κάμνεις νὰ σκαφθῶ. Ἡ μητέρα μου πάλιν εἰς τὴν ἀγκαλιὰ ἐνὸς ἀνδρός! Ὁραταὶ σκέψεις δι' ἓνα υἱὸν — γεμάτες εἰρωνείαν, — ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατον, πρέπει νὰ ἦναι ἀδύνατον, πρέπει. . . διότι ἄλλως θὰ πιστεύσω ὅτι ἡ παρὰ κλησις ἐνὸς υἱοῦ δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν. Ἑλληνορ, μὴν κάθῃσαι ἐκεῖ καὶ κλαῖς, ἔλα καὶ βοήθησέ με νὰ παρακαλέσωμεν τὴν μητέρα νὰ μᾶς λυπηθῆ».

Ἡ κ. Φὼνς ἔκαμεν ἀρνητικὴν χειρονομίαν καὶ εἶπεν: "Ἀφησε τὴν Ἑλληνιστὸν, φαίνεται κουρασμένη, ἐκτὸς τούτου σὰς εἶπον ἤδη ὅτι δὲν ἴμπορῶ νὰ ἐπιφέρω πλέον καμμίαν μεταβολήν.

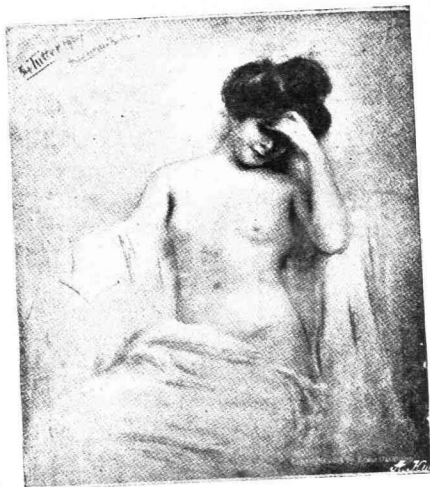
— Καλλίτερον νὰ εἶχον ἀποθάνει, εἶπεν ἡ Ἑλληνιστὸν, ἀλλ' ὅτι σοῦ εἶπεν ὁ Τάγος εἶναι ἀλήθεια, εἶναι ἀδύνατον εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν νὰ μᾶς δώσης ἓνα πατριόν.

— Πατριό; Ἐφώναξεν ὁ Τάγος, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ τολμήσῃ... Εἶσαι τρελλή; Ὅταν θὰ εἰσέλθῃ αὐτὸς εἰς τὸ σπίτι, θὰ φύγωμεν ἡμεῖς. Δὲν ὑπάρχει τίποτε εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον θὰ μ' ἐπειθε νὰ ζήσω μὲ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον. Ἡ μητέρα πρέπει νὰ ἐκλέξῃ αὐτὸς ἢ ἡμεῖς. Ἐάν σὲ νεόνυμφοι ὑπάγουν εἰς τὴν Δανίαν, τότε ἡμεῖς δεχόμεθα ὅτι δὲν ἔχομεν πατρίδα, ἐάν μείνουν αὐτοὶ ἐδῶ, τότε φεύγομεν ἡμεῖς.

— Αὐτὸ σκέπτεσαι νὰ κάμῃς, Τάγε; Ἠρώτησεν ἡ κ. Φὼνς.

— Νομίζω ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀμφιβάλλῃς, φαντάσου τὸν οἰκογενειακὸν μας βίον ἢ Ἰδα καὶ ἐγὼ νὰ καθήμεθα εἰς τὴν ταρατσα μὲ τὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ πίσω ἀπὸ τοὺς θάμνους τῆς δάφνης νὰ ψιθυρίζῃ κάποιος. Ἡ Ἰδα νὰ μ' ἐρωτᾷ ποιὸς ψιθυρίζει ἐκεῖ πίσω, καὶ ἐγὼ νὰ τῆς ἀπαντῶ... ἢ μητέρα μου μὲ τὸν νέον τῆς σύζυγον... Ὅχι! Ὅχι! Αὐτὸ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ πῶ, ἀλλὰ βλέπεις ἤδη τί κακὴν ἐντύπωσιν κάμνει καὶ πόσο πόνον μοῦ προξενεῖ ἰμένα. Πίστευσε ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνιστὸν θὰ ὑποφέρῃ.

Ἡ κ. Φὼνς ἄφησε τὰ παιδιὰ τῆς νὰ φύγουν καὶ ἔμεινε μόνῃ. Ἀλήθεια ὁ Τάγος εἶχε δίκαιον, πόσον τοὺς εἶχε κάμει νὰ ὑποφέρουν. Ἡ σύντομος αὐτὴ στιγμή πόσον τοὺς εἶχεν ἀπομακρύνει! Ὡς γνήσια τέκνα τοῦ πατρὸς των ἠθέλησαν ἀμέσως νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν, μόλις ἐννοίωσαν ὅτι ἡ καρδιά τῆς δὲν τοὺς ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μονάχα μητέρα τοῦ Τάγου καὶ τῆς Ἑλληνιστὸν, ἦτο καὶ αὐτὴ ἄνθρωπινὴ ὑπαρξίς καὶ εἶχε δικαίωμα νὰ ζήσῃ καὶ αὐτὴ ὡς ἄτομον — ἀνεξάρτητος. Ἴσως δὲν ἦτο τόσον νέα ὅσον ἐνόμιζε. Τάχα δὲν τὸ ἀντελήφθη κατὰ τὴν συνομιλίαν, ἣν εἶχε μὲ τὰ παιδιὰ τῆς; Παρ' ὅλην τὴν ἀποφασιστικότητα, τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὅτι εἶχε, δὲν εἶχε δεῖξει χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ μίαν ἐπιφυλακτικότητα, μίαν δειλίαν; Δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ ὅτι χωρὶς νὰ ἔχῃ δικαίωμα οἰκειοποιεῖται τὰ δικαίωματα τῆς νεότη-

• ΜΕΤΑ ΤΟ ΛΟΥΤΡΟΝ •

τος; Και μέσα από τὰ λόγια τῶν παιδιῶν της δὲν διεκρίνετο ὅλος ὁ ἐγωϊσμός, ὅλη ἡ τυραννία τῆς νεότητος; Ἐμεῖς μόνον πρέπει ν' ἀγαπούμε, εἰς ἐμᾶς τοὺς νέους μόνον ἀνήκει ἡ ζωὴ, ἡ δική σας δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον δι' ἐμᾶς. Ἐσκέπτετο ὅτι θὰ ἔκαμνε μεγάλην εὐχαρίστησιν εἰς τὰ παιδιὰ της νὰ εἶχε γεροντικὰς διαθέσεις. Ἦτο βεβαία ὅτι τὰ παιδιὰ της δὲν θὰ ἠλλαζαν ποτὲ γνώμην καὶ θὰ ἐπανήρχοντο συχνὰ εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα. Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο, ἐὰν ὁ Τοπρέγερ ἀνεχώρει ἀμέσως· ὅταν δὲν θὰ ἦτο ἐκεῖ, τὰ παιδιὰ θὰ ἦσαν ἴσως λογικιώτερα καὶ θὰ μπορούσε νὰ τοὺς δείξῃ πόσον ἐσκέπτετο καὶ δι' αὐτὰ καὶ πόσον θὰ ἐφρόντιζε νὰ τοὺς κρατήσῃ τὴν θέσιν των. Ἀσφαλῶς θὰ ἤρχετο μία ἐποχὴ, νὰ ἐξελείψῃ τὰς πρώτας πιερίας . . . ὅλας . . . ὅχι ἀδύνατον, ποτὲ δὲν θὰ ἐξηλείφοντο ὅλα, οὐδέποτε θὰ ἐπανήρχετο τὸ πρῶν καθεστῶς.

Ἀπεφασίσθη ν' ἀναχωρήσῃ ὁ Τοπρέγερ εἰς Δανίαν, ὅπως κανόνισῃ τὰ τοῦ γάμου. Προσωρινῶς θὰ ἔμενεν ἐκεῖ. Ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῆ δὲν ὠφέλησε τίποτε τὴν κ. Φόνς· τὰ παιδιὰ της τὴν ἀπέφευγον πάντοτε, ὁ Τάγος ἦτο διαρκῶς μετὰ τὴν Ἰδα καὶ τὸν πατέρα της, ἡ δὲ Ἑλληνορ ὑπεχρεοῦτο νὰ κρατῇ συντροφίαν, τῆς ἀσθενοῦς κ. Καστάγερ — καὶ ἂν συνέπιπτε νὰ ἦναι μαζί, ἔλειπεν ἐκείνη ἢ παλαιὰ ἐμπιστοσύνη, ἔλειπεν ἡ χαρὰ καὶ τ' ἀναρίθμητα ζητήματα ποῦ εἶχαν πάντοτε νὰ συζητήσουν. Συνωμίλουν ὡς ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι διὰ τινὰ καιρὸν εὔρον εὐχαρίστησιν εἰς τὴν συντροφίαν ἀλλήλων καὶ οἱ ὅποιοι πρέπει πάλιν νὰ χωρισθοῦν. Ἐκεῖνος, ποῦ πρόκειται νὰ ταξιδεύσῃ, προσηλώνει τὰς σκέψεις του εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου, ἐκεῖνος ὅμως ποῦ πρόκειται νὰ μείνῃ σκέπτεται ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν παλιὰ του ζωὴ, εἰς τὰς καθημερινὰς του συνθηθείας. Τίποτε κοινὸν δὲν τοὺς συνέδεε πλέον εἰς τὸν βίον των. Τὸ αἶσθημα ὅτι ὁ ἕνας ἀνήκει εἰς τὸν ἄλλον ἤρχισε νὰ ὀπισθοχωρῇ. Ὁμίλουν μόνον, πῶς θὰ ἐκανόνιζαν τὰ τοῦ βίου των, συνεζήτητον πῶς θὰ ἦσαν τὰ πράγματα τὴν ἐπαύριον, τὴν ἄλλην ἐβδομάδα, τὸν ἄλλον μῆνα, ἀλλ' ἀδιαφόρως! Εὐρίσκοντο εἰς μίαν ἐποχὴν ἀναμονῆς, ἡρώτων δὲ ἑαυτοῦς· καὶ ἔπειτα τί θ' ἀπογίνῃ.

Κάθε ἡμέρα ποῦ περνοῦσε, τὰ παιδιὰ λησμονοῦσαν τί ὑπῆρξε δι' αὐτὰ ἡ μητέρα. Ὅπως ὅλα τὰ παιδιὰ λησμονοῦν, ὅταν πιστεῦον ὅτι ἡδικήθησαν χίλιαι θυσίαι δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ κάμουν νὰ λησμονηθῇ ἓνα ἄδικον.

Ὁ Τάγος ἦτο ὁ ἐπιεικέστερος, ἀλλὰ καὶ ὁ περισσότερον πληγωμένος, διότι ἦτον ἐκεῖνος ποῦ εἶχε περισσότερον ἀγαπήσει. Πολλὰς νύχτας εἶχε κλάψῃ διὰ τὴν μητέρα ποῦ ἔχανε καὶ δὲν μπορούσε νὰ τὴν κρατήσῃ κοντά του, ὅπως ἤθελε. Συχνὰ ὅμως ἡ ἀνάμνησις τῆς ἀγάπης της, τοῦ ἔσθυνε κάθε ἄλλο αἶσθημα εἰς τὴν καρδιά του. Μίαν ἡμέραν ἐπῆγε πάλιν εἰς τὸ δωματιὸν της καὶ ἐπαρεκάλεσεν, ἐκέτευσεν ν' ἀνήκῃ μόνον εἰς αὐτοῦς καὶ σὲ κανένα ἄλλον. Ἡ ἀπάντησις ἦτο ἓνα «ὄχι». Καὶ αὐτὸ

τὸ «ὄχι» τὸν ἔκαμε σκληρὸν καὶ ψυχρὸν. Ἡ ψυχρότης αὐτῆ τὸν ἐφόβισε κατ' ἀρχάς, γιατί μαζὺ μὲ αὐτὴν εἶχεν αἰσθανθῆ ἓνα πολὺ μεγάλον κενὸν εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἡ Ἑλληνιστὸς ἦτο διαφορετικὴ. Τὸ ἀντελαμβάνετο ὡς ἄδικον πρὸς τὸν ἀποθανόντα πατέρα της καὶ ἤρχισε νὰ λατρεύῃ πάλιν αὐτὸν τὸν πατέρα, τὸν ὁποῖον ἀμυδρῶς ἐνθυμείτο. Τὸν ἐπανεφέρε εἰς τὴν φαντασίαν της ἀναπολοῦσα ὅλα ὅσα εἶχεν ἀκούσει δι' αὐτόν. Ἡρώτα τὸν Καστάγερ καὶ τὸν Τάγον καὶ ἐφιλοῦσε κάθε πρῶτὴ καὶ κάθε βράδῳ μίαν μικρὰν φωτογραφίαν του ποῦ τῆς εἶχε χαρίσει, καὶ ἐπεθύμει διαρκῶς νὰ ἔχῃ πράγματα καὶ γράμματα ποῦ τοῦ εἶχον ἀνήκει. Καὶ διὰ τοῦ ἰδίου μέσου ἐκέρδιζεν ὁ πατέρας, ἐνῶ ἔχανεν ἡ μητέρα. Τὸ ὅτι ἡ μητέρα της εἶχεν ἐρωτευθῆ ἕναν ἄνδρα δὲν τῆς ἔκαμνε καμμίαν ἐντύπωσιν· δὲν ἦτο ὅμως πλέον δι' αὐτὴν ἡ μητέρα, ἡ ἀλάνθαστος, ἡ καλλιτέρα, ἡ ὠραιότερα, ἦτο καὶ αὐτὴ μία γυναῖκα, ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι.

Ἡ Ἑλληνιστὸς ἦτο πολὺ εὐχαριστημένη, ὅτι δὲν εἶχεν ἐξομολογηθῆ εἰς τὴν μητέρα της τὸν ἀτυχῆ της ἔρωτα, καὶ ἐνδομύχως τὴν ἠὐχαρίστει, διότι δὲν τῆς τὸ εἶχε ζητήσῃ.

Αἱ ἡμέραι διεδέχοντο ἀλλήλας, καὶ ὁ βίος ἤρχισε καὶ εἰς τοὺς τρεῖς νὰ γίνεταί ἀφόρητος. Ἡσθάνοντο, ὅτι κάθε προσπάθεια νὰ συνδεθοῦν ἐκ νέου ἀπέβαιναν εἰς μάτην.

Ἡ κυρία Καστάγερ, ἡ ὁποία εἶχε γίνῃ πάλιν καλά, καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶχε καθόλου λάθει μέρος εἰς αὐτὰς τὰς σκηνας, ἐγνώριζε τὰ συμβάντα λεπτομερῶς. Μίαν ἡμέραν συνωμίλησεν ἐπὶ μακρὸν μὲ τὴν κ. Φόνς, ἡ ὁποία ἦτο πολὺ εὐτυχῆς, ὅτι εὑρίσκε κάποιον νὰ συζητήσῃ ἡρέμως, καὶ μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐκανόνιζε τὰ τοῦ μέλλοντος.

Ἡ κυρία Καστάγερ τῆς ἐπρότεινε νὰ πάρῃ τὰ παιδιὰ μαζὺ της εἰς Νίκαιαν. Ὁ Τοπρέγερ θὰ ἤρχετο εἰς Ἀνιγνον διὰ νὰ τελέσουν τοὺς γάμους των, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ κ. Καστάγερ θὰ παρίστατο ὡς μάρτυς.

Ὅταν ἀνεκοίνωσαν εἰς τὰ παιδιὰ τὴν ἀπόφασιν, τὴν ἐδέχθησαν σιωπηλῶς. Καὶ ὅταν ἠρωτήθησαν ποῖα θὰ ἦτο ἡ ἀπάντησις των εἶπον, ὅτι θὰ ἐξετέλουν μόνον τὴν ἀπόφασιν τῆς μητρὸς των. Καὶ πράγματι ἐπραγματοποιήθη ἡ πρότασις τῆς κ. Καστάγερ. Ἡ κ. Φόνς ἀπεχαιρέτησε τὰ παιδιὰ της καὶ ἀνεχώρησαν. Ὁ Τοπρέγερ ἦλθε καὶ ἐνυμφεύθησαν. Οἱ νεό-

* ΓΑΛΗ ΦΙΛΟΠΑΙΓΜΩΝ *

νυμφοι εξέλεξαν ως τόπον διαμονῆς τὴν Ἰσπανίαν. Κανείς ἐκ τῶν δύο δὲν ἤθελε νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὴν Δανίαν· καὶ ἔτσι ἔζησαν εὐτυχεῖς εἰς τὴν νέαν των πατρίδα. Κατ' ἀρχὰς ἔγραψε μερικὰς φορὰς εἰς τὰ παιδιά της, ἀλλ' αὐτὰ ἐν τῇ ὀργῇ των, ὅτι τὰ εἶχεν ἐγκαταλείψει, τῆς ἐπέστρεψαν τὰς ἐπιστολάς. Ἀργότερον ὅμως τὸ μετενόησαν χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ ὁμολογήσουν καὶ χωρὶς νὰ τῆς γράψουν. Καὶ ἔτσι ἔπαυσε κάθε δεσμὸς μεταξύ των.

Πέντε χρόνια ἐπέρασαν, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Τοπρέγερ ἔζησε πολὺ εὐτυχῆς μετὰ τὴν γυναικὰ του. Αἴφνης ὅμως αὐτὴ ἀβρώστησε μίαν ἡμέραν, ἦτο μία κακὴ ἀρώστεια, ἣ

ὁποῖα ἀφεύκτως θὰ ἐπέφερε τὸν θάνατον. Αἱ δυνάμεις της τὴν ἐγκατέλειπον ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Καί, ὅταν ἠσθάνθη ὅτι τὸ τέλος της ἐγγίζει, ἔγραψεν εἰς τὰ παιδιά της:

Ἀγαπητά μου παιδιά,

»Εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ διαβάσετε τὸ γράμμα μου αὐτό. Ὅταν θὰ φθάσῃ εἰς τὰ χέρια σας, ἐγὼ δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον. Μὴ φοβεῖσθε, αἱ τελευταῖαί μου αὐταὶ γραμμαὶ δὲν σὰς φέρουν ἐπιπλήξεις, μόνον ἀγάπην· ἃς μπορούσα νὰ σὰς στείλλω ὅσῃ ἀγάπην αἰσθάνομαι.

»Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἀγαποῦν, Τάγε καὶ Ἐλλινορ, μικρὴ μου ἀγαπημένη Ἐλλινορ, γνωρίζετε ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ἀγαπᾷ περισσότερο, ἐκεῖνος καὶ ταπεινοῦται. Γι' αὐτὸ ἔρχομαι ἄλλη μιὰ φορὰ κοντὰ σας καὶ νὰ σὰς παρακολουθήσω μετὰ τὰς σκέψεις μου, ἐν ὅσῃ αἱ δυνάμεις μου δὲν με ἐγκαταλείπουν.

»Ὅταν ὁ θάνατος ἔρχεται σὲ τέτοιες στιγμῆς, κάνει τὸν ἄνθρωπον νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν του μικρὸν καὶ πτωχόν. Καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι πτωχὴ αὐτὴν τὴν στιγμὴν. Ὅλος αὐτὸς ὁ ὥρατος κόσμος, ὁ ὅποιος ἔλα αὐτὰ τὰ χρόνια μου ἔδωσεν εὐτυχία, μοῦ ἀφαιρεῖται τώρα, καὶ ἔπειτα ἀπὸ λίγο ἐκεῖ, ὅπου ἐγὼ ἔζησα, θὰ μείνῃ ἕνα κενόν. Γι' αὐτὸ παρακαλῶ ἔλα ἐκεῖνα ποῦ με περιστοιχίζουσιν, νὰ μοῦ διαφυλάξουν τὴν ἀγάπην τους· γι' αὐτὸ προστρέχω καὶ σὲ σὰς ἀκόμη καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ με ἀγαπᾶτε μετὰ ὅλη σας ἐκείνη τὴν ἀγάπην ποῦ εἶχατε καὶ πρῶτα γιὰ

μένα. Νὰ μὴ λησμονηθῶ παιδιὰ μου... γιὰ μὲ ποῦ φεύγω αὐτὸ εἶναι τὸ πολυτιμότερο πράγμα, νὰ μὴ λησμονηθῶ...

» Οὐδέποτε ἀμφέβαλλα γιὰ τὴν ἀγάπη σας, ἔνοιωσα ὅτι ἡ μεγάλη σας ἀγάπη ἦταν ἐκείνη ποῦ σὰς ἔφερε καὶ τὴν παραφορὰν. Σὰν μὲ ἀγαπούσατε ὀλιγώτερον δὲν θὰ σὰς ἔκαμνε ἐντύπωσιν ἢ ἀναχώρησίς μου. Καὶ γι' αὐτὸ θέλω νὰ σὰς πῶ ἀκόμη, ἂν συνέπιπτε καμμιά μέρα νὰ ἔλθῃ σὲ σὰς ἓνας ἄνθρωπος συντετριμμένος ἀπὸ τὴ λύπη, καὶ ζητήσῃ γιὰ παρηγοριὰ νὰ μιλήσῃ γιὰ μένα, μὴν ξεχάσετε, σὰς παρακαλῶ, πῶς κανένας εἰς τὸν κόσμον δὲν μὲ ἀγάπησεν, ὅπως αὐτός, καὶ ὅση εὐτυχία μποροῦσε νὰ μοῦ δώσῃ μία ἀνθρώπινη καρδιά μου τὴν ἔδωκεν ἢ δική του. Καί, ὅταν ἐντὸς ὀλίγου ἔλθῃ ἐκείνη ἢ μεγάλη στιγμή ποῦ ὁ θάνατος θὰ φτερουγίσῃ ἀπὸ ἐπάνω μου, αὐτός θὰ ἦναι ἐκεῖνος, ποῦ θὰ μοῦ κρατῇ τὸ χέρι, καὶ δικὰ του θὰ ἦναι τὰ λόγια ποῦ θ' ἀκούω ὡς τὴν τελευταία μου πνοή...

» Χαίρετε! Σὰς γράφω τώρα, ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ ὕστατον χαῖρε, θὰ τὸ πῶ ὅσον ἀργότερα μπορέσω καὶ ὅλη μου ἢ ἀγάπη, ὅλος μου ὁ πόθος, αἱ ἀναμνήσεις μου ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποῦ εἴσθε μικρὰ καὶ χίλιες ἀκόμη εὐχὲς καὶ ἓνα εὐχαριστῶ θὰ ἦναι ἐκεῖ μέσα. Χαῖρε Τάγε! Χαῖρε "Ελληνορ! Διὰ τελευταίαν φορὰν χαίρετε!

"Ἡ μητέρα σας"

[Κατὰ τὸ Γερμανικὸν]

ΦΩΦΩ Π. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

* ΣΕ ΜΙΑ ΜΙΚΡΟΥΛΑ *

ΝΕΑ ὄνειρα μοῦ ἔφεραν ἢ φωνὴ σου
Σὰν πρώτη σὲ ἀπάντησα φορὰ,
Μ' ἐκύτταξες μὲ μάτια φλογερά,
Καὶ τὴν καρδιά μου μάγεψ' ἢ μορφὴ σου.

✽

Σὰν εἶδα τὰ ξανθὰ σου τὰ μαλλιά,
Τὰ χεῖλη σου τὰ κοραλλοβαμμένα,
Ξανάνωσ' ἢ ψυχὴ μου καὶ γιὰ σένα
Ἐέχασα τὴν ἀγάπη τὴν παλιὰ.

✽

"Ὁ κόρη λατρευτὴ, χαριτωμένη,
Τῆς ἀνοιξὸς τὸ πει' ὄμορφο λουλοῦδι,
Ἐσὺ 'σαι, ὦ μικροῦλά μου ἐρωμένη,
Κι' ἂν φεύγῃς, ὦ γλυκό μου ἀγγελοῦδι,
Κι' ἀπὸ μακρῶς, ἢ ψυχὴ μου μαγεμένη
Γιὰ σὲ θὰ ψάλλῃ Ἐρωτος τραγοῦδι.
(Ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν τοῦ Att. Marano : Fiori Sparti)

Φ.:

* ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ *

* I. A. ΑΡΣΕΝΗ : ΜΙΧ. Α. ΡΑΦΗΛΟΒΙΤΣ "ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ,, * 12^{ον}